

Силабус курсу:

МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	081 «Право»
<i>Рік підготовки:</i>	3
<i>Семестр викладання:</i>	весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

к.і.н., доц., Антоненко Михайло Іванович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри конституційного права

посада

antm723@gmail.com

електронна адреса

+38-050-

телефон

Skype:

месенджер

315 ЛК, за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: На основі ґрунтовного опанування Конституції України, законів України, інших джерел права (у тому числі й актів міжнародного права, актів органів місцевого самоврядування) засвоїти основні засади муніципального права України, правового статусу органів і посадових осіб місцевого самоврядування, систему і принципи організації та діяльності органів місцевого самоврядування в Україні; сформулювати стійкі переконання в необхідності вдосконалення місцевих демократичних основ управління в життєдіяльності об'єднаних територіальних громад із залучення широких верств громадян; сформулювати вміння й навички використання норм Конституції України, інших законодавчих актів у практичній діяльності.

Результати навчання:

Знати: - що являє собою муніципальне право України як галузь національного права, у чому особливості його предмету та методів (режимів) правового регулювання;
- що являє собою муніципальне право України як наука та навчальна дисципліна;

- основні засади організації місцевого самоврядування в Україні;
- якими нормативно-правовими актами унормовується конституційне право громадян на місцеве самоврядування;
- у чому полягають особливості суб'єктно-об'єктного складу муніципально-правових відносин;
- які історичні етапи у своєму розвитку пройшло місцеве самоврядування та муніципальне право України;
- основні конституційно-правові принципи місцевого самоврядування та локальної демократії;
- особливості та форми сприйняття Україною міжнародно-правових стандартів місцевого самоврядування і локальної демократії;
- які форми безпосередньої демократії існують у місцевому самоврядуванні;
- як здійснюється організація роботи місцевої ради. Які органи і в якому порядку утворюються для здійснення її повноважень.
- як формується склад виконавчих комітетів та виконавчих апаратів місцевих рад? Яким чином організується їх робота;
- що являють собою основні функції місцевого самоврядування та в чому полягають особливості їх реалізації;
- які існують гарантії місцевого самоврядування;
- у чому полягає специфіка юридичної відповідальності у системі місцевого самоврядування;
- яку роль відіграє муніципальне право як навчальна дисципліна у процесі професійної підготовки юриста.

Вміти: - орієнтуватися у законодавстві про місцеве самоврядування, аналізувати його, давати визначення понять основних категорій муніципального права, розуміти їх сутність та

вільно оперувати ними у процесі навчання та професійної діяльності;

- охарактеризувати основоположні принципи та інститути місцевого самоврядування;

- опрацьовувати наукові та нормативні джерела з метою узагальнення знань у сфері муніципального права, підготовки студентських наукових праць та виступів на конференціях, семінарах, круглих столах та інших наукових і науково-практичних заходах;

- застосовувати набуті знання під час навчально-виробничої практики та переддипломної практики, а також у правотворчій, правозастосовчій, правореалізаційній діяльності.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з теорії та історії права, конституційного права України, конституційного процесуального права України, конституційного права зарубіжних країн, адміністративного права.

Мета курсу (набуті компетентності)

Надання студентам-юристам сучасної світової системи знань про місцеве самоврядування та муніципальне право як самостійну галузь національного права, сприяння вихованню у молодого покоління юристів поваги до здобутків і цінностей локальної демократії та прав людини, найважливіших муніципально-правових інститутів, явищ та процесів, виявлення здібностей студентів до творчого мислення та здатності аналізувати концептуальні проблеми сучасної муніципальної дійсності, створення передумов для формування муніципальної культури та муніципальної правосвідомості майбутніх фахівців-правників.

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Навички використання положень Конституції України та конституційних законів, а також опанування ними методики правового аналізу норм вказаної галузі права..
2. Здатність генерувати нові ідеї розвитку місцевого самоврядування та вдосконалення конституційного законодавства в галузі муніципального права України.
3. Здатність поставити завдання щодо організації та діяльності органів місцевого самоврядування, реалізації прав та свобод людини і громадянина і визначити шляхи вирішення проблеми на основі конституційних матеріальних та процесуальних норм.
4. Здатність описати, класифікувати та змодельовати юридичні факти конституційно-правових відносин при реалізації положень законодавства щодо організації та діяльності органів місцевого самоврядування та їх взаємодії з органами державної влади.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Муніципальне право України як галузь права, наука і навчальна дисципліна.	денна 2/0/2 заочна 1/0/1	Поняття і предмет муніципального права. Соціальна природа муніципального права. Методи конституційно-правового регулювання. Система галузі муніципального права. Поняття системи та її складові елементи. Муніципально-правові норми, їх сутність, особливості та види.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Основні теорії походження місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід.	денна 2/0/2 заочна 1/0/1	Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування, їх вплив на практику становлення і розвитку муніципального права України. Громадська концепція. Державницька концепція. Концепція муніципального дуалізму. Інші концепції місцевого самоврядування.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Конституційно-правові основи місцевого самоврядування	денна 2/0/2 заочна 1/0/0	Поняття місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування як гарантоване державою право і реальна здатність самостійно вирішувати питання суспільного характеру. Місцеве самоврядування і державне управління. Конституційно-правові принципи місцевого самоврядування.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Система місцевого самоврядування як інститут муніципального права	денна 2/0/2 заочна 1/0/0	Поняття системи місцевого самоврядування. Особливості конституційної моделі системи місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада - основа місцевого самоврядування. Сільський, селищний, міський голова - головна посадова особа територіальної громади. Органи місцевого самоврядування, що представляють територіальну громаду села, селища, міста.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.	денна 2/0/2	Поняття територіальної громади. Поняття об'єднаної територіальної громади. Основні ознаки територіальної громади. Види територіальних громад. Особливості територіальної громади району у місті. Основні функції та повноваження територіальної громади. Виключні повноваження територіальної громади. Основні форми волевиявлення територіальної громади. Місцеві вибори. Місцевий референдум. Загальні збори.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Правовий статус місцевих рад.	денна 2/0/2	Ради - органи місцевого самоврядування. Місцеві та регіональні рівні рад, їх особливості. Особливості функції та повноваження сільської, селищної, міської ради. Особливості функції та повноваження районної у місті ради. Особливості функції та повноваження районної, обласної ради. Структура місцевої ради.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7.	Порядок діяльності місцевих рад.	денна 2/0/2	Сесійна та комісійна форми діяльності місцевих рад. Сесія - основна форма роботи ради як представницького органу, порядок її призначення та проведення.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
8.	Правовий статус сільських, селищних, міських голів, старост. Правовий статус виконавчих органів місцевого самоврядування.	денна 2/0/2	Правовий статус сільських, селищних, міських голів та старост. Повноваження сільських, селищних, міських голів та старост. Правовий статус голів районної, обласної, районної у місті ради. Особливості правового статусу голів міст Києва і Севастополя. Система виконавчих комітетів місцевих рад, їх повноваження	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
9.	Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування як інститут муніципального права.	денна 2/0/2	Комунальна власність, її суб'єкти, об'єкти, соціально-економічна природа, правовий режим. Повноваження територіальних громад та органів місцевого самоврядування щодо володіння, користування і розпорядження комунальною власністю. Право власності.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
10.	Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування.	денна 1/0/1	Поняття та ознаки муніципальної служби. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування. Проходження та припинення служби в органах місцевого самоврядування. Матеріальне забезпечення осіб, які проходять службу в органах місцевого самоврядування.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
11.	Нормотворчість суб'єктів місцевого самоврядування.	денна 2/0/2	Поняття, основні ознаки нормотворчості місцевого самоврядування.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
12.	Гарантії місцевого самоврядування. Муніципально-правова відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.	денна 1/0/1	Поняття гарантій місцевого самоврядування та їх система. Обов'язковість виконання актів та законних вимог органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Право місцевого самоврядування, його органів та посадових осіб на звернення до суду для захисту своїх прав та інтересів. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою, юридичними та фізичними особами.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
13.	Міське самоврядування і державна влада: взаємозв'язок.	денна 2/0/2	Конституційні принципи взаємодії органів місцевого самоврядування і державних органів. Види взаємодії місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування. Організаційно-правові форми взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
14.	Сучасні муніципальні реформи в зарубіжних країнах. Побудова цивільного суспільства в Україні - подальші	денна 2/0/2	Світові типи організації публічної влади на місцях англосаксонський (класичний), континентальний радянський та інші. Проблеми розвитку і вдосконалення	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні		місцевого самоврядування як організаційно-правової форми вияву безпосередньої демократії.	

Рекомендована література:

1. Конституція України// Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. – ст. 141. із змінами.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»// Відомості Верховної Ради України, 1997, N 24, ст.170). - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
3. Закон України «Про органи самоорганізації населення»//Відомості Верховної Ради України , 2001, N 48, ст. 254). - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.
4. Європейська хартія про місцеве самоврядування // Віче. – 1993. - № 6;
5. Практичний коментар ЗАКОНУ УКРАЇНИ «Про співробітництво територіальних громад»//<http://old.minregion.gov.ua/attachments/files/reg.rozvitok/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80.p>
6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо практичного застосування положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» в частині організації та юридичного оформлення співробітництва //http://old.minregion.gov.ua/attachments/content-attachments/3539/Methodychna_a4_normal
7. Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»// Відомості Верховної Ради . – 2014. - № 45. - ст.2043.
8. Закон України “Про співробітництво територіальних громад” від 17.06. 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167.
9. Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” від 05.02. 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91.
10. Закон України “Про засади державної регіональної політики” від 05.02. 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 90.
11. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування” від 07.06. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.
12. Закон України “Про статус депутатів місцевих рад” від 11.07. 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.
13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад” № 214 від 08.04. 2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 33. – Ст. 963.
14. Постанова Кабінету Міністрів України “Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року ” № 385 від 06.08. 2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 70. – Ст. 1966.
15. Постанова Кабінету Міністрів України “Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні” № 333 від 01.04. 2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.
16. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник/За заг. ред. професора Олійника А.Ю. – К.: Видавничий дім “Скіф”, 2013. – 554с.
17. Батанов О. Конституційне забезпечення організації місцевого самоврядування в Україні: проблеми формування та шляхи розвитку//Право України. 2016. - № 6. с.60-69.
18. Борденюк В. Правовий статус сільського, селищного, міського голови у контексті законодавчих ініціатив // Право України. - 2011. - № 3. – с. 193-201;
19. Борденюк В. Сільський, селищний, міський голова у механізмі здійснення місцевого самоврядування: конституційно-правові аспекти // Право України. 2011. № 2. с. 208-216;
20. Ключковський Ю. Коментар Експертного висновку щодо відповідності національного законодавства України положенням Європейської хартії місцевого самоврядування // Право України. - 2012 .- № 1-2. - с.273-299.
21. Конституційний процес в Україні та світовий досвід конституціоналізму : монографія / [Шемшученко Ю.С., Батанов О.В., Крусян А.Р.]. – К. – 2014. – 262с.

22. Лукашенко А. Органи самоорганізації населення як форма впровадження місцевої демократії в Україні. // Право України. – 2010.- № 6- С.175-182.
23. Фролов О. Державна підтримка і гарантування місцевого самоврядування: досвід Німеччини та Франції // Право України. - 2011. - № 2. – с. 299-306;
24. Камінська Н. В. Європейська система місцевого і регіонального самоврядування та Україна: монографія /Камінська Н. В. - К., 2014.
25. Петков С. В. Народовладдя: від права радянського до права громадянського /Петков С. В. К.: ВД «Скіф», 2014.
26. Писаренко В. Правові аспекти формування фінансової системи місцевого самоврядування в Україні в контексті застосування міжнародних та європейських стандартів і врахування зарубіжного досвіду. // Право України. – 2009.- № 11- С.207- 212.
27. Скрипнюк О. В. Конституційне право України : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Скрипнюк. – К. : Ін Юре, 2010. – 672 с.
28. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : академічне видання [текст] / О. В. Скрипнюк. – Х. : Право, 2009. – 468 с.
29. Макаров Г. Система стримувань і противаг у територіальній організації влади в Україні: проблеми та перспективи розвитку// <https://niss.gov.ua/en/node/129>
30. Беззуб І. Введення інституту префектів в Україні: користь чи загроза для місцевого самоврядування// <http://www.nbuviap.gov.ua/>.
31. Мішина Т. Муніципальна реформа в Україні: стан і перспективи// Право України. - 2018.- №4. – с.126-138.
32. Муніципальне Право України: Підручник.\{За ред. Баймуратова М. О. - 2-го вид. дон.-К: Правова єдність, 2009. - 720 с.
33. Муніципальне право України: Підручник/ Кол. авт.; За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицко. – К.: Юрінком Інтер. – 2006. – 592 с.
34. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування : [навчальний посібник для посадовців органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування]. – К. : ПРООН/МПВСР, 2016. – 269 с.
35. Муніципальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів/ За ред. Тетарчук І.В. – К. ЦУЛ. – 2020. – 206 с.
36. Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 3 ч.] / за заг. ред. П.Ф. Мартиненка. Київ : Знання України. 2005-2006.
37. Соляник К. Реформа місцевого самоврядування в Україні: концептуальні проблеми конституційно-правового забезпечення та перспективи розвитку// Право України. - 2018.- №5. – с. 207-223.
38. Тітов М. Визначення правових дефініцій як ключ до успішного продовження реформи з децентралізації влади в Україні// Право України. - 2019.- №3. – с.287-295.
39. Тітов М. Про деякі аспекти моделювання нового адміністративно-територіального устрою держави (укрупнення районів) // Право України. - 2019.- №5. – с.128-137.
40. Серьогін В., Серьогіна С. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні// Право України. - 2019.- №10. – с.158-174.
41. Батанов О. Народовладдя та муніципальна влада: феноменологія співвідношення і взаємодії// Право України. - 2019.- №10. – с.175-194.
42. Любченко П. Народовладдя та місцеве самоврядування: сутність і взаємообумовленість розвитку// Право України. - 2019.- №10. – с.195-211.
43. Кобилецький М. Вплив магдебурзького права на розвиток місцевого самоврядування в Україні (XIV–XIX століття)// Право України. 2020. - №1. - с.212-224.
44. Батанов О. Концептосфера муніципального права)// Право України. – 2020. - №10. - с 13-31.
45. Галіахметов І. Транс- і міждисциплінарні підходи пізнання предмета та методу муніципального права України// Право України. – 2020. - №10. - с 32-48.

46. Любченко П. Муніципально-правові відносини: поняття, сутність, види// Право України. – 2020. - №10. - с 49-62.
47. Баймуратов М, Кофман Б. Муніципальні права людини як нова константа національного муніципального та конституційного права// Право України. – 2020. - №10. - с. 63-80.
48. Теплюк М. Конституційне визначення публічної влади – ключова ланка юридичної доктрини України// Право України. – 2021. - №2. - с. 29-41.
49. Мороз А. Держава і місцеве самоврядування в Україні як інститути утвердження влади народу (питання взаємодії)// Право України. – 2021. - №2. - с. 42-51.
50. Скрипнюк О., Скрипнюк О. Демократична, соціальна, правова держава в контексті національної ідеї України// Право України. – 2021. - №2. - с. 52-62.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України: <http://www.gp.gov.ua/ua/1nordoc.ntml>
3. Офіційний портал Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Електронна бібліотека: <http://www.info-library.com.ua/>
5. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>
6. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua
7. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія” <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Національна бібліотека Франції <http://www.bnf.fr/>
10. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>
11. Сайт “Бібліотека юриста” <http://www.lawbook.by.ru/>
12. Українська правнича фундація <http://www.ulf.com.ua/>
13. Центр європейського і порівняльного права <http://www.eclg.gov.ua/>
14. Центр розвитку українського законодавства <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести	25
Індивідуальні завдання	25
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності та вимог, вкладених у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату СНУ ім. В. Даля. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями.

Студент може пройти певні онлайн-курси, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах (Prometheus, Coursera тощо). За наявності сертифікату щодо повного проходження відповідного курсу можуть бути нараховані додаткові бали.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно та у повному обсязі. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. У разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) строки можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана факультету.

Поведінка в аудиторії:

Заняття відбуваються відповідно до чинного розкладу (онлайн чи оффлан) із дотриманням норм, передбачених постановою КМУ від 22 липня 2020 р. № 641 Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Під час занять студенти дотримуються правил етичної поведінки та норм локальних актів СНУ ім. В. Даля.

Під час контролю знань студенти забороняється використанням мобільних пристроїв.